

VEREENIGING VAN NED. TANDARTSEN.

ALGEMEENE VERGADERING OP 20 EN 21 NOVEMBER 1920,
TE UTRECHT.

*Vergadering van Zaterdag 20 November
des avond te 8 uur
in het Haagsche Koffiehuis.*

Voorzitter: De heer Ch. F. L. Nord.

De Voorzitter opent de vergadering en zegt:

Dames en Heeren! Het is voor de eerste maal in de annalen van onze Vereeniging, dat wij een gewone vergadering hebben belegd in de maand November. Het verheugt mij dat noch de koude, noch de spoorwegellende u hebben afgeschrikt, en dat ik u in zoo grooten getale hier tegenwoordig zie. Ik heet u allen hartelijk welkom, in het bijzonder onzen gast, dr. van Lier, die zich bereid verklaard heeft hedenavond een voordracht te houden.

Als belangrijke gebeurtenis sinds wij in April het laatst bijeen waren valt te vermelden, dat eindelijk hebben plaats gehad de benoemingen aan het Tandheelkundig Instituut, waarop wij zoo lang hebben gewacht. Er zijn twee lectoren aangewezen om onderscheidenlijk de prothetische en de conserveerende tandheelkunde te doceeren. Het verheugt ons, dat daarmede de onderwijstoestanden aan het Instituut zijn gestabiliseerd en wij hopen, dat het aan de lectoren gegeven moge zijn, het tandheelkundig onderwijs op te voeren tot de hoogte, waarop zij, en wij met hen, het zoo gaarne zouden zien.

Ik wensch u thans enkele mededeelingen te doen omtrent mijn reis naar Parijs, waar ik onze Vereeniging vertegenwoordigd heb op het Congres, door de Ecole Dentaire de Paris gehouden, ter gelegenheid van haar veertigjarig bestaan, tezamen met de twee voornaamste tandheelkundige vereenigingen in Frankrijk. Eenige weken geleden ontving de Maatschappij voor Tandheelkunde een schrijven van den heer Godon, met het verzoek om eenige afgevaardigden voor Nederland naar dat Congres te zenden, waarbij tevens een programma was

ingesloten. Daaruit bleek, dat ter gelegenheid van dat Congres tevens zou plaats hebben de onthulling van een gedenkteeken, aan het Instituut, ter eere van onze in den oorlog gevallen Fransche collega's. De dagelijksche besturen van onze drie organisaties hebben gemeend, deze gelegenheid niet te mogen laten voorbijgaan om, niet alleen van onze sympathie te getuigen, maar ook het internationale contact te herstellen, waarnaar wij reeds zoo lang hebben gestreefd. Zij hebben daarom elk een vertegenwoordiger gezonden. Collega van Hasselt vertegenwoordigde de Maatschappij, collega de Boer het Nederlandsch Tandheilkundig Genootschap, en ik de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen.

Het congres vond plaats Vrijdagavond, Zaterdag en Zondag van de afgelopen week. Maandag zijn wij weer in het vaderland teruggekeerd.

Verleden week Zaterdagmiddag was er receptie van de verschillende afgevaardigden in het Tandheilkundig Instituut. Daar waren aanwezig in de eerste plaats alle officials, die waren uitgenoodigd. Het geheel stond onder presidium van den Minister van Hygiene, den heer Breton. Voorts waren er tallooze vertegenwoordigers van de Ministeries van Oorlog, van Marine, van Volksgezondheid; député's en senatoren, die zich tijdens den oorlog voor de tandheilkunde verdienstelijk hadden gemaakt, enz., enz. Verder vertegenwoordigers van Engeland, Spanje, België, Luxemburg en Nederland. Verschillende andere landen, die de uitnoodiging eerst betrekkelijk laat hadden ontvangen en die niet meer in de gelegenheid waren geweest om zich te doen vertegenwoordigen, hadden telegrammen van gelukwensch gezonden.

De plechtigheid van dien middag werd geopend door den Minister van Hygiene. Daarna hield de heer Godon — zooals u bekend is, voorzitter van de Ecole Dentaire, — een rede over de tandheilkundige evolutie in Frankrijk gedurende de afgelopen veertig jaren. Vervolgens had de onthulling plaats van een gedenkplaat ter eere van onze gevallen collega's. Zij bestaat uit een grooten marmeren steen, ongeveer ter grootte van de gobelin hier aan den wand, waarin gegrift staan de 130 namen van de Fransche tandartsen die in den oorlog gevallen zijn. Deze „séance solennelle" was inderdaad indrukwekkend. Zij begon met een appèl. Een van de chefs van den tandheilkundigen dienst, de chef van het tandheilkundig hospitaal te Val de Grâce, las de namen der gevallen op, terwijl een adjudant, aan de andere

zijde van de zaal opgesteld, op elken opgeroepen naam antwoordde: *Mort pour la France!*

Na afloop van deze plechtigheid heeft collega van Hasselt namens de Nederlandsche vereenigingen een grooten krans neergelegd aan den voet van de gedenkplaat; afgevaardigden van verschillende andere landen hebben dat voorbeeld gevolgd.

Madame Piérat, van de Comédie Française, bracht vervolgens een Ode aux Morts ten gehooore, na afloop waarvan de muziek, die achter in de zaal was opgesteld, zich deed hooren.

Hiermede was de vaderlandslievende plechtigheid ten einde. Alsnu werd een groot aantal médailles uitgereikt aan verschillende menschen, die zich in den loop van die veertig jaren verdienstelijk hadden gemaakt voor het tandheekkundig onderwijs en het tandheekkundig leven in Frankrijk.

Daarna werd het woord gevoerd door verschillende officieele personen. Dat was een heele collectie, te beginnen bij den Minister en vertegenwoordigers van andere Ministeries, de afgevaardigden van verschillende vereenigingen en ten slotte ook de délégué's uit het buitenland. Voor Nederland hield collega van Hasselt een warm toegejuichte rede, waarin hij van onze sympathie voor de gevallen Fransche collega's deed blijken.

Dien avond was een banket in het Palais d'Orsay (niet het Ministerie van Buitenlandsche Zaken, maar een hotel niet ver er vandaan) waar ongeveer 150 personen aanzaten en de délégué's van de verschillende landen te gast waren. Hoezeer het optreden van Nederland, zeer zeker de enthousiaste rede van collega van Hasselt en misschien ook de volumineuse krans die wij daar hadden gedeponeed, was ingeslagen, bleek aan het dessert. De speeches waren begonnen en toen aangekondigd werd, dat Nederland het woord zou voeren — hetgeen toen geschied is bij monde van collega de Boer —, klonk voor de eerste keer, nadat eenige dergelijke momenten stilzwijgend waren voorbijgegaan, een spontaan en krachtig applaus voor Nederland. Dat dit ons buitengewoon veel genoegen deed, behoef ik u wel niet te zeggen.

Tijdens het diner voerde ook het woord de voorzitter van de Aide Confraternelle, een vereeniging, die zich kort na den oorlog heeft gevormd om de Fransche collega's die in het verwoeste gebied hebben gewoond en hunne weduwen en weezen ter hulp te snellen. De cijfers die hij noemde waren ontstellend. Ik heb mijn aantekeningen gisterenavond

niet zoo gauw kunnen vinden, maar wanneer alle Franschen gedurende 10 jaren een zeker aantal francs stortten, zou nog slechts in de ergste nooden kunnen worden voorzien. Aan de aanwezigen werden gedrukte biljetten uitgereikt ter invulling. Wij hebben toen de hoofden bijeen gestoken en een van de biljetten ingevuld voor 1000 francs, namens „la profession néerlandaise”. (*Teekenen van instemming*). Wij hadden gaarne het bedrag hooger gesteld, maar durfden dat niet voor onze verantwoording nemen. Wij stelden ons op het standpunt dat, indien de Vereenigingen, die ons geen mandaat hadden gegeven, een dergelijk bedrag niet wenschten te schenken, wij die kosten zouden dragen terwijl, indien de Vereenigingen het bedrag niet hoog genoeg oordeelen, zij alsnog een bedrag aan de Aide Confraternelle kunnen overmaken. Indien men dat wenscht kan van Uwe Vergadering het initiatief daartoe uitgaan.

's Zondags werd het Congres in het Instituut voortgezet. Om 12 uur 's middags werd een informeele bijeenkomst gehouden van de Fédération Dentaire Internationale, d. w. z. van die leden die op dat oogenblik in Parijs aanwezig waren. Onze officieele vertegenwoordiger is, zooals u weet, dr. van der Hoeven, die echter, jammer genoeg, om gezondheidsredenen niet naar Parijs kon gaan. Wij werden uitgenoodigd om in zijn plaats de vergadering bij te wonen en wij hebben aan die uitnoodiging gevolg gegeven. Zooals ik zeide, het was een informeele bijeenkomst en de besprekingen waren dus gedeeltelijk als vertrouwelijk te beschouwen. Trouwens, ik behoef er niet uitvoerig op in te gaan. De hoofdzak is, dat Coll. Aguilar uit Madrid, die secretaris is van de Fédération, mededeelde dat hij dezen zomer een reis had gemaakt door verschillende landen, als ik mij wel herinner, Amerika, Frankrijk, België en Duitschland. In Amerika had zij Dr. Brophy, den Voorzitter van de Fédération, opgezocht. Het Bureau had besloten, met Paschen in Madrid de jaarlijksche bijeenkomst van de Fédération te doen plaats hebben, op de wijze als voor den oorlog te doen gebruikelijk was. Dat wil dus zeggen, dat alle landen die voor den oorlog bij de Fédération waren aangesloten een uitnoodiging zullen ontvangen, en dat elk land voor zich zal moeten uitmaken of het een vertegenwoordiger wil zenden.

Daarna werd ons een lunch aangeboden en toen was het voor ons al weer tijd om naar het vaderland terug te keeren.

Hiermede heb ik u in het kort onze tandheelkundige ervaringen van die drie dagen medegedeeld. Alles samenvattende wil ik als mijn

eindindruk uitspreken, dat het buitengewoon goed gezien is geweest van onze organisaties, om vertegenwoordigers naar Parijs te zenden. De Nederlanders zijn op de aangenaamst denkbare wijze ontvangen, wij hebben kennis gemaakt of vernieuwd met de vooraanstaande collega's uit de landen die vertegenwoordigd waren en in de gesprekken, tusschen de bedrijven door gevoerd, zijn allerlei belangrijke punten behandeld, die ons hebben doordrongen van de noodzakelijkheid, om het contact met het buitenland zoo sterk mogelijk te handhaven, ook voor de toekomst. In het vertrouwen, dat de goede vruchten van de internationale samenwerking spoedig mogen rijpen, verklaar ik deze vergadering voor geopend. (*Teekenen van instemming*).

In verband met deze mededeelingen wil ik, voor wij overgaan tot het volgende punt, onder uw aandacht brengen dat, naar ons bekend is, gezondheidsredenen collega van der Hoeven beletten als Nederlandsch afgevaardigde bij de Fédération Dentaire Internationale te blijven optreden. Vermoedelijk zullen de drie tandheelkundige vereenigingen dus binnenkort een anderen afgevaardigde moeten aanwijzen. Ik zou u willen voorstellen, aan de prudentie van het Bestuur over te laten, in overleg met de beide zustervereenigingen het noodige te verrichten.

Daartoe wordt besloten.

De Voorzitter: Zoals ik heb medegedeeld, hebben de drie afgevaardigden te Parijs voor 1000 francs ingeschreven ten behoeve van de Aide Confraternelle. Ik wensch thans te vragen of het de goedkeuring van de vergadering kan wegdragen, dat onze Vereeniging daarin voor één derde deel neemt.

De heer Klinkhamer: Ik vind, dat Nederland minstens met f 1000 voor den dag moet komen.

De Voorzitter: U begrijpt dat wij moesten handelen zonder voorafgaande machtiging. Wij konden niet anders dan een willekeurig bedrag invullen, maar niets belet de Vereeniging, daaraan nog voor zich zelf een bedrag toe te voegen.

De heer Klinkhamer: Dit is in elk geval te weinig. De franc staat op circa 20 cent.

De heer Margadant: En in Frankrijk kent men den stand van de valuta ook.

De Voorzitter: Het beste zou misschien zijn, wanneer men het Bestuur wilde overlaten, in overleg te treden met de penningmeesters van de andere vereenigingen. Wij kunnen hier toch geen bedrag vaststellen voor de andere vereenigingen.

De heer J. Sanders Ez.: Mijnheer de Voorzitter! Zouden wij niet kunnen beginnen met voor ons zelf een bedrag vast te stellen? Ik kan mij voorstellen, dat de Maatschappij niet ruim bij kas zal zijn

en dat het haar niet zal passen, meer te geven. Ik zou willen voorstellen, dat deze Vereeniging bijv. f 400 zal geven.

De heer **Klinkhamer**: Ik zou willen voorstellen, een commissie te benoemen die zich met het inzamelen van gelden bezig houdt. De bijdragen behoeven dan niet alleen te komen uit de kassen van vereenigingen, maar kunnen ook komen van particulieren. Wij zouden dan hier al kunnen beginnen met gesloten briefjes. De Vereeniging behoeft dan misschien niet zoo'n hoog bedrag te geven, maar zou bijv. kunnen volstaan met f 300.

De heer **Holthaus**: Mijnheer de Voorzitter! Bestaat er geen gevaar dat wij, onder den indruk van deze receptie in Frankrijk, te veel geven voor Frankrijk alleen? Wij moeten toch rekening houden met de kans, dat later onze hulp ook gevraagd kan worden voor Duitschland, Oostenrijk, Hongarije, België, enz.

De **Voorzitter**: Ik ben onvolledig geweest. Ik had moeten mededeelen, dat de Aide Confraternelle en Fransch-Belgische combinatie is, die haar werkzaamheid dus ook uitstrekt over België. Overigens, wanneer een verzoek om hulp komt uit de centrale rijken verwacht ik, dat deze Vereeniging evenzeer bereid zal zijn om daaraan te voldoen. Wij hebben indirect ook medegewerkt door het ontvangen van kinderen van collega's en het steunen van collega's in centrale landen.

De heer **J. Sanders Ez.**: Mijnheer de Voorzitter! Ik zou thans willen voorstellen, f 400 beschikbaar te stellen uit de kas van onze Vereeniging.

De **Voorzitter**: Ik zou gaarne het oordeel van den penningmeester hierover vernemen.

De heer **Griffijn**. Mijnheer de Voorzitter! Onze kas slinkt aanhoudend. Wij zijn op het oogenblik al zoo ver, dat de huishoudelijke uitgaven de inkomsten overtreffen. Vandaar dan ook het voorstel tot contributieverhooging. Nu dit punt niet op het programma is geplaatst zou ik liever nog geen bedrag willen vaststellen, maar nog een slag om den arm willen houden.

De **Voorzitter**: Ik stel thans voor, ook in verband met het voorstel tot contributieverhooging, de bespreking van dit punt aan te houden.

Daartoe wordt besloten.

2. Lezing notulen.

De notulen van de laatste gewone en van de daarna gehouden buitengewone vergadering worden gelezen en, onder dankbetuiging aan de secretaresse, onveranderd vastgesteld.

3. Ingekomen stukken.

Van dr. **Ganon**, mededeeling dat hij wegens persoonlijke redenen zijn aanvraag om als lid toe te treden intrekt.

Van dr. **Dentz**, dankbetuiging voor de bloemenhulde, hem aangeboden op zijn tachtigsten verjaardag.

Van den heer Coebergh, dankbetuiging voor den gelukwensch ter gelegenheid van zijn jubileum.

Van den heer Grafdijk, alsvoren.

Een uitnodiging aan het Bestuur, om tegenwoordig te zijn bij de opening van de tandheilkundige tentoonstelling te Rotterdam.

Voorzitter, Secretaresse en Penningmeester hebben van de uitnodiging gebruik gemaakt.

De Voorzitter: Ik stel u thans voor, eenige wijziging te brengen in ons programma van werkzaamheden, en allereerst dr. van Lier in de gelegenheid te stellen tot het houden van zijn voordracht. Wij behoeven hem dan niet lastig te vallen met ons voorstel tot contributieverhooging en andere huishoudelijke aangelegenheden.

Daartoe wordt besloten.

Dr. E. H. B. VAN LIER te Utrecht.
Röntgendiagnostiek van Ingewandsziekten
(met lichtbeelden).

Waar deze voordracht in hoofdzaak bestond uit het vertoonen van lichtbeelden van Röntgen-foto's, leent zij zich niet tot opname.

Dr. v. Lier toonde aan, hoe de X-foto, ook van inwendige organen bruikbare resultaten opleverde. Hoewel de vele opnamen, door ons als leeken op het gebied der intieme geneeskunde, natuurlijk niet naar de juiste waarde konden worden geschat, slaagde spreker er toch volkomen in te bewijzen, hoe voor den internist de Röntgen-fotographie een onmisbaar diagnostisch hulpmiddel is geworden. Spreker vertoonde verschillende longaandoeningen, die op de projectie duidelijk waren na te gaan, het opsporen van den verkeerden aanleg van kanulen bij puncties enz. Duidelijker nog waren de afwijkingen van maag en ingewanden welke organen zich door middel van inpenetrante vullingen op de foto afteekenden.

Aan het eind van zijn belangrijke voordracht vestigde spreker de aandacht op den steun, die de tandheilkundige den internist verleent door de zorg voor een goed kauwvermogen en een goede mondhygiene. Waar volgens spreker de toestand van den mond directe invloed op maag en ingewanden uitoefenden, deed hij een beroep op den tandarts om de conserveering niet te ver te drijven. De kleine septische haarden die bij te ver doorgevoerde conserveering vaak ontstaan, oefenen bij inwendige ziekten een zeer schadelijken invloed uit.

De Voorzitter: Dr. van Lier! De aandacht, waarmede deze vergadering uwe duidelijke en belangwekkende uiteenzetting gevolgd heeft, heeft u reeds bewezen dat u een goed werk hebt gedaan door dit onderwerp voor ons in te leiden. Dat wij in dit onderwerp belang stellen, spreekt vanzelf. Het raakt twee brandende vragen in de tandheilkunde: de vraag naar het verband tusschen tandziekten (in het algemeen, mondziekten) en stofwisselingsziekten en de vraag van

de Röntgendiagnostiek, die ook voor ons langzamerhand een groote rol is gaan spelen bij de herkenning van de ziekten der tanden.

Misschien hebt u met hetgeen u ten slotte zeide een twistappel in dezen kring geworpen, maar over het algemeen geloof ik toch dat de raad, dien u geeft, in de laatste jaren ook van tandheelkundige zijde hoe langer hoe sterker wordt gehoord. Intusschen, ik zal van mijn recht als Voorzitter geen misbruik maken door vooruit te loopen op hetgeen uit de vergadering in het midden zal worden gebracht. Mag ik aannemen, dat u bereid is op vragen, die gedaan mochten worden, te antwoorden? Zoo ja, is er dan een van de aanwezigen die het woord verlangt?

De heer dr. H. de Groot: Mijnheer de Voorzitter! Ik voel mij gedrongen, een enkel woord te zeggen naar aanleiding van de interessante voordracht, die collega van Lier voor ons heeft gehouden. Dat kan eigenlijk niet veel meer zijn dan een loftuiting op het mooie overzicht dat ons gegeven is van de Röntgenologische diagnostiek van de ziekten van de ingewanden en van de longen.

Een enkele opmerking wilde ik maken over den invloed, die een slecht gebit hebben zal op de ziekten van de maag en het genezen van dergelijke ziekten. Hertz heeft gevallen genoemd, waarin vertraging van de genezing van maagzweeren het gevolg zou zijn geweest van een slecht werkende prothese, maar ik meen dat wij die gevallen niet mogen stellen op rekening van de slecht werkende prothese. Het verwijderen van de wortelresten gaf een belangrijke verbetering, maar de slecht werkende prothese zal, na de verwijdering van de wortelresten en nadat de kaak zich weer gesloten had, nog wel slechter gewerkt hebben dan te voren. Toch is genezing opgetreden. Het schijnt mij toe, dat wij hierbij moeten denken aan den invloed van al die viezigheden, granulomen, cysten, abscesjes, die zich bevinden aan de wortelpunten, waardoor de patienten algemeen geïnfecteerd worden en de weerstand tegen het genezingsproces wordt vergroot. Door het verwijderen van de wortelresten zal de algemeene toestand verbeterd zijn, de toxinen die aan de wortelpunten ontstonden komen niet langer het lichaam vergiftigen en de maagzweer gaat genezen. Ik heb van dergelijke gevallen geen ervaring, maar ik meen toch dat zieke wortelpunten veel toxinen in het lichaam verspreiden, tengevolge waarvan de algemeene voedingstoestand, zuiver en alleen door vergiftiging, veel lijdt. Dat op een dergelijke wijze ook bloedarmoede ontstaan kan als gevolg van slechte tanden en kiezen, daaraan twijfel ik niet. Ik zou bijna zeggen, dat blijkt ons elken dag. Menschen die lijden aan chronische periostitis en patienten, die een volle prothese moeten hebben, zien er slecht uit en eenigen tijd na de behandeling maken zij gewoonlijk een geheel anderen indruk. Er zijn den laatsten tijd veel onderzoekingen van het bloed gepubliceerd, o. a. in de Dental Cosmos. In Nederland doet men het niet (misschien wel in Amsterdam, maar althans niet in Utrecht) en daarom lag het ook in mijn bedoeling, contact te zoeken met de internisten om het verband

na te gaan tusschen den toestand van het gebit en ziekten van het bloed, zoowel als andere ziekten. Daarom verheugt het mij ook zoo bijzonder, dat collega van Lier deze inleiding heeft gehouden; wij zijn daarmede op den goeden weg, voor wat betreft het contact tusschen den tandheelkundige en den internist.

Dat een al te conservatieve behandeling af te raden is, ben ik met den inleider volkomen eens. Wanneer, ernstige gevallen van periostitis goed worden waargenomen en Röntgenfoto's worden gemaakt, dan komen wij dikwijls tot de conclusie dat een conservatieve behandeling niet zou baten. Herhaaldelijk toont de X-foto ons kleine hofjes aan de wortelpunten, en als wij die hofjes openen blijken zij gevuld met etter. Het spreekt vanzelf, dat een conservatieve therapie, die deze hofjes laat zitten, niet voldoende kan zijn. In dergelijke gevallen moet een meer ingrijpende behandeling worden toegepast. Zooals ons tandheelkundigen — wanneer het mij veroorloofd is, mijzelf onder de tandheelkundigen te rangschikken — bekend is bestaat die therapie niet alleen in de verwijdering van tanden of kiezen. De chirurgische behandelingsmethoden zijn tegenwoordig zoo, dat in bijna alle gevallen, waarin het de moeite waard is, tanden en kiezen te redden, dergelijke ontstekingsprocessen aan de wortelpunt chirurgisch kunnen worden verwijderd. Het aanleggen van röntgenfoto's in dergelijke gevallen is noodzakelijk en degenen, die dat in hun practijk doen, zullen herhaaldelijk zich genoodzaakt zien, de conservatieve behandeling te staken en tot chirurgisch ingrijpen, dan wel tot extractie, over te gaan. Ik ben het dus volmaakt eens met dr. van Lier, dat de conservatieve behandeling in die gevallen niet te ver mag worden gedreven.

Het was mij een behoefte, naar aanleiding van deze voordracht een enkel woord te zeggen, omdat ik het ten hoogste waardeer dat een internist voor de tandheelkunde een zoo groote belangstelling toont. Ik hoop, dat dr. van Lier aan het Tandheelkundig Instituut zijn medewerking niet zal onthouden, wanneer wij daarvoor bij hem mochten aankloppen. (*Teekenen van instemming*).

De Voorzitter: Wanneer niemand meer het woord verlangt, wensch ik alleen nog te zeggen dat ik voornemens was, een opmerking te maken in dezelfde richting als waarin dr. de Groot thans heeft gesproken. Ik kan thans volstaan met mij aan te sluiten bij hetgeen hij gezegd heeft en waarmede hij, naar ik meen, het oordeel heeft weergegeven van de groote meerderheid der Nederlandsche tandartsen. Ik geloof dus, dat dr. van Lier op het punt, dat hij aan het slot van zijn voordracht aanroerde, wel gerust kan zijn: Wij behandelen tegenwoordig dergelijke periostitische aandoeningen met groote voorzichtigheid en, aan de hand van Röntgenfoto's, ook met grootere nauwkeurigheid dan vroeger mogelijk was.

* Nogmaals breng ik u, dr. van Lier, hartelijk dank voor uw belangwekkende voordracht. Wij houden ons voor het vervolg ten zeerste bij u aanbevolen. (*Luide teekenen van instemming*).

4. Installatie nieuwe leden.

De Voorzitter spreekt de volgende rede uit:

Mejuffrouw, Mijne Heeren!

In mijn openingsrede hebt u kunnen vernemen, van hoe groote waarde door mij de internationale collegialiteit wordt geacht en hoe zeer het noodig is deze internationale banden te versterken in het belang van ons vak, dat in hooge mate gebaat is bij een uitwisseling van meeningen van vooraanstaande mannen in de verschillende landen waar moderne tandheelkunde wordt uitgeoefend.

Het behoeft wel nauwelijks gezegd, dat internationale organisatie alleen dan mogelijk is, wanneer *nationale* organisatie daaraan is voorafgegaan. Is het eerste dus in hooge mate belangrijk, het tweede is nóg belangrijker! Het eerste is trouwens vrijwel onbestaanbaar, wanneer niet degenen, die een land vertegenwoordigen, zich gedragen weten door den steun en het vertrouwen van hunne collega's in het vaderland.

Geven wij dus onze krachten aan het herstel der internationale betrekkingen dan spreekt het vanzelf, dat toch in de *eerste* plaats onze aandacht is voor den groei en de ontwikkeling van de tandheelkunde in Nederland.

Hiervan is het vereenigingsleven niet alleen een integreerend onderdeel, maar het is zelfs de meest onontbeerlijke factor, en hoe logisch dit ook klinkt, ik heb de overtuiging dat het te vaak wordt vergeten!

De groei en de vooruitgang van een tak van wetenschap gaat langzaam, moet zelfs langzaam gaan, en deze evolutionaire beweging brengt mee dat men terug moet zien, om een indruk te krijgen van hare resultaten. Tusschen het heden en de toestand van een of twee jaar geleden, zal men — van tandheelkundig standpunt gezien — niet veel verschil ontdekken; wanneer men echter een tien of vijftien jaren terugblijkt, dan zal een ieder die met dat verleden bekend is geweest, grif erkennen, dat wij zeer aanmerkelijk zijn voortgeschreden op den goeden weg; dat de positie van de tandheelkunde op wetenschappelijk en op sociaal gebied, naar binnen en naar buiten een groote verandering ten goede heeft ondergaan.

En wanneer men nu de vraag stelt hoe dat komt, wie en wat deze

voortgang heeft veroorzaakt, dan moet het antwoord luiden, dat het werk verricht is in de Tandheelkundige Vereenigen, door tandheelkundigen.

Het is de belooning voor veel inspanning, veel moeite en voor de opoffering van veel vrijen tijd.

Wät er aan voortgang te boeken valt, het zijn tandartsen die haar hebben bewerkt, en zij hebben dit slechts kunnen doen, in en door de Vereenigen waarvan zij lid waren.

In een klein corps als het onze, zijn het uiteraard niet velen, die leiding geven aan hetgeen er gedaan en gewerkt wordt, maar die anderen hebben door hunne medewerking, hunne aanwezigheid, door hunne belangstelling en hunne appreciatie eën aanzienlijk aandeel in de behaalde en de te behalen resultaten.

Dät, Mejuffrouw, Mijne Heeren is wat ik u hedenavond zeggen wilde, nu gij de wensch te kennen hebt gegeven, lid te willen worden van deze Vereeniging. Er zijn wellicht onder u, met leiderscapaciteiten, met vreugde zult gij dan worden opgenomen in dien kring, die jammer genoeg nog steeds veel te gering in aantal is; maar mocht gij u meer thuis gevoelen onder degenen, die op grooteren afstand medewerken aan den bloei van ons mooie vak, dan zijt gij ons even welkom.

Wij hopen slechts, dat gij niet zult behooren tot dezulken, die om onbegrijpelijke redenen lid geworden, van het vereenigingsleven zich verre houden en zich hoogstens bepalen tot kritiek in eigen, meestal leekenomgeving; daar met nadruk constateeren dat in iedere Vereeniging een klikje regeert dat autocratisch de lakens uitdeelt, redenen waarom zij, geboren democraten, een heilige afschuw hebben van zulk gedoe en daarom maar liever hunne ongerepte zelfstandigheid bewaren door een „splendid isolation”!

Zij zijn er, en zij missen vermoedelijk de zelfkennis die hen tot het besef zou brengen, dat zij bij gebrek aan het opeischen van verantwoordelijkheid, ook het recht missen tot kritiek en dat autocratische klikjes, als zij in een Vereeniging bestaan er slechts kunnen wezen door de lamtheid van hen die ze dulden.

Gelukkig is dit percentage gering en van u, die uit eigen beweging tot ons zijt gekomen, dus omdat gij u aangetrokken gevoelt door den kameraadschappelijken en collegialen band die ons vereenigt, vertrou-

wen wij, dat gij zult zijn: goede leden van onze Vereeniging, waarbij gij van ons en wij van u zullen kunnen leeren, gezamenlijk strevende naar het doel, vermeerdering van onze kennis en daardoor verheffing van ons beroep!

In dat vertrouwen installeer ik u als leden van de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen.

5. Voorstel contributie verhooging.

De Voorzitter: Wij stellen u voor, de contributie te brengen van f 5 op f 10. Onze Vereeniging kan er op bogen, dat vanaf haar oprichting, nu vijftien jaar geleden, tot heden toe haar contributie steeds dezelfde en een zeer lage gebleven is. Helaas, Dames en Heeren, het gaat niet langer zoo. De penningmeester moest in alle bestuursvergaderingen, waarin voorstellen ter sprake kwamen waarbij de kas betrokken was, een hoe langer hoe bedenkelijker gezicht trekken; en in de laatstgehouden bestuursvergadering is hij eindelijk gekomen met de smeekbede om hem te hulp te schieten. De overige bestuursleden moesten erkennen, dat die bede volkomen gerechtvaardigd was. Tengevolge van verhooging van de kosten voor drukwerk, vergaderingen, enz. enz. is de tegenwoordige contributie ternauwernood meer voldoende om de loopende uitgaven te dekken. Nu zouden wij voor het oogenblik desnoods met een kleinere verhooging kunnen volstaan, maar wij vreezen met grooten vreeze, dat wij dan binnenkort opnieuw met een dergelijk voorstel zouden moeten komen, hetgeen voor het Bestuur zeer onaangenaam zou zijn. Wij mogen hopen, dat in de naaste toekomst de internationale betrekkingen opnieuw zullen worden aangeknoopt. Er bestaat kans, dat wij spoedig als gastheeren zullen moeten fungeeren of op andere wijze zullen moeten medewerken, en wij willen in staat zijn, ook dergelijke uitgaven uit de contributies te bestrijden. Wij zouden anders moeten komen tot een bijzondere hoofdelijken omslag, en dat achten wij niet gewenscht.

Het voorstel wordt zonder verdere beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

6. Voorstel wijziging art. 27 Huishoudelijk Reglement.

De Voorzitter: Wij wenschen een wijziging te brengen in den datum van onze jaarvergadering. Het reglement bepaalt thans, dat de jaarvergadering moet plaats hebben zoo mogelijk den tweeden Zaterdag en Zondag in Januari. Dat is nu eenmaal traditie in onze Vereeniging geworden, en het is dan ook met eenig leedwezen, dat wij voorstellen daarin verandering te brengen. Wij meenen dat evenwel te moeten doen op practische gronden. Tegen de Januari-vergadering als zoodanig hebben wij niets, maar bij het bepalen van de tweede vergadering doen zich practische bezwaren voor. Wij komen dan, óf vlak voor de groote vacantie, waarbij wij dan in botsing komen met de jaarvergadering der Maatschappij, óf wij komen vlak na de groote

vacantie. Stellen wij de tweede vergadering later, zooals wij nu gedaan hebben, dan volgt de jaarvergadering van Januari bijna onmiddellijk, wat niet gewenscht is. Wij stellen u daarom voor, den datum voor de jaarvergadering niet meer te stellen zoo mogelijk den tweeden Zaterdag en Zondag in Januari, maar zoo mogelijk den tweeden Zaterdag en Zondag in April. Wij kunnen dan de tweede vergadering houden omstreeks dezen tijd en komen niet in botsing met vergaderingen van andere tandheelkundige vereenigingen. Wij krijgen dan ook meer animo bij de leden en meer tijd tot het prepareeren van voordrachten, zoodat deze regeling ons wenschelijker lijkt dan de bestaande.

De heer J. Sanders Ez. : Zou het niet beter zijn, den datum niet zoo precies te bepalen? De tweede Zaterdag en Zondag in April kunnen wel eens Paaschdagen wezen.

De Voorzitter: De bedoeling is, dan een week later of een week eerder te vergaderen. Er staat: zoo mogelijk!

Het voorstel wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De Voorzitter: Wij komen thans terug tot het voorstel om subsidie te verleen aan de Aide Confraternelle. Na de wijziging van de contributie vermoed ik, dat de penningmeester wel een iets vriendelijker gezicht zal zetten.

De heer Van Hasselt: Mijnheer de Voorzitter! Ik zou gaarne een ander voorstel willen doen. U hebt een beroep gedaan op de leden om de contributieverhoging goed te keuren met het oog op de zware eischen, die binnenkort aan de kas zullen worden gesteld. Nu lijkt het mij niet wenschelijk, de kas die in zoo weinig florissanten toestand is, dadelijk een aderlating van beteekenis te doen ondergaan. Het zou veel beter zijn, dat wij individueel zouden bijdragen tot dit doel. Nu zou ik u willen voorstellen, dat de drie gedelegeerden die te Parijs zijn geweest, een oproep plaats en in het Tijdschrift. Ik ben gaarne bereid, nog eens naar Parijs te schrijven om nadere bijzonderheden betreffende dit fonds; die bijzonderheden zijn ons ginds wel genoemd, maar op het oogenblik ken ik ze niet meer. De publicatie daarvan in het Tijdschrift zou zeker indruk maken op de lezers. Ik zou het verder op hoogen prijs stellen wanneer een dergelijke oproep kon eindigen met de mededeeling van een bedrag, dat reeds bijeen is. Daarom zou ik het verzoek willen richten tot de hier aanwezige leden, om hun penningste te willen offeren of te willen toezeggen bij den Voorzitter of bij mij. Ik ben er zeker van, als wij het bedrag overzenden, dat het te Parijs met groote waardeering zal worden ontvangen.

Met groot genoegen heb ik straks stemmen hooren opgaan die de meening uitspraken, dat wij niet genoeg hadden gegeven. Ik stem toe dat dit juist is, maar, zooals de Voorzitter reeds zeide, met de gedachte aan onze penningmeesters mochten wij niet meer doen. Ik wilde echter, dat u de dankbaarheid van den collega had kunnen zien, die het geld van mij ontving en die zeide: ah, c'est très bien! Het geschenk was klein, maar „les petits cadeaux entretiennent l'amitié”, en het heeft onze reputatie in het buitenland en de sympathie voor

onze professie versterkt. Op dien „plat commémoratif” waarvan de Voorzitter straks sprak stonden de namen van ongeveer 130 tandartsen. Denkt eens aan hun weduwen, weezen en andere familiebetrekkingen, achtergebleven in behoeftige omstandigheden; dan gevoelt u, dat er heel wat noodig zal zijn om hen te helpen en voor den struggle for life geschikt te maken. Wij doen dus aan alle kanten goed werk, en wanneer wij daarbij bedenken dat onze gulden nog altijd vijf francs waard is, dan zal zeker ieder van ons bereid zijn om naar zijn krachten mede te werken om een goed werk te doen en onzen goeden naam in het buitenland te bevestigen.

De heer J. Sanders E.z.: Mijnheer de Voorzitter! Met het voorstel van collega van Hasselt kan ik mij volkomen vereenigen. Het is beter, geen gelden uit de kas beschikbaar te stellen, en door persoonlijke bijdragen zal waarschijnlijk nog een grooter bedrag verkregen worden. Intusschen, wij zijn in de Nederlandsche Tandheelkundige Vereenigingen altijd uiterst bang geweest om de heilige neutraliteit te verlaten. Wanneer wij nu voor Parijs spontaan een daad doen, die niet van ons gevraagd wordt, dan geloof ik dat wij dezelfde daad ook moeten doen voor de centralen. Nu is wel gezegd, dat de centrale landen ook van onze hulp hebben genoten, maar ik meen dat dit alleen betrof gevraagde hulp, voor kinderen van Duitsche tandartsen. Hier wordt iets anders bedoeld en ongetwijfeld lijden de nabestaanden van Duitsche collega's evenzeer, of in nog ergere mate, dan de geallieerde landen. Zeer zeker zal men ook daar commissies aantreffen, die zich met de hulpverleening belasten en die menschen zullen den steun van Nederland aanvaarden met even groote dankbaarheid als men het in Parijs zal doen. Collega van Hasselt heeft opgemerkt, dat onze Hollandsche gulden nog altijd vijf franc waard is; laten wij ook bedenken, dat de gulden 20 Mark waard is, of 100 Kronen. Wanneer men dus nu een spontane daad wil verrichten, die ik toejuich, laat men dan de uitvoering niet ter hand nemen zonder eenig verder nadenken, maar laat men zich organiseeren en laten wij, voorzover onze krachten het toelaten, naar alle zijden onze handen uitstrekken. (*Teekenen van instemming*).

De Voorzitter: Ook mij komt het voorstel van collega van Hasselt zeer verstandig voor. Wij laten dan de vereenigingen er geheel buiten, maar wij plaatsen een oproep in het Tijdschrift aan de tandartsen individueel, en wij kunnen vanavond en morgen al beginnen met onze voornemens om te zetten in giften. Het betreft hier één concreet geval, en het staat ieder vrij een bijdrage te geven naar de mate van zijn draagkracht en van zijn sympathie. Niets belet ons, wanneer opnieuw een dergelijke aanvraag komt uit een van de centrale landen, opnieuw den steun van de collega's in te roepen.

Dit voorstel wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De Voorzitter schorst de vergadering tot Zondagmorgen 10 uur.

(*Vervolg verslag verschijnt in 't Mei-nummer.*)